

KREDYT KONSUMENCKI

Komentarz

Tomasz Czech

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

WYDANIE **3**

KREDYT KONSUMENCKI

Komentarz

Tomasz Czech

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

3

Stan prawny na 12 września 2023 r.

Wydawczyni
Małgorzata Stańczak

Redaktorka prowadząca
Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne
Anna Popławska

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2023

ISBN 978-83-8328-848-2

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. +48 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Przedmowa	15
USTAWA z 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1028 ze zm.)	17
ROZDZIAŁ 1. Przepisy ogólne	19
Art. 1. [Przepis wprowadzający]	19
Art. 2. [Rozszerzenie zakresu ustawy]	33
Art. 3. [Umowa o kredyt konsumencki]	38
Art. 4. [Wyłączenia. Szczególne reżimy normatywne]	65
Art. 5. [Definicje]	105
Art. 6. [Przeliczenie kredytu w walucie obcej]	221
ROZDZIAŁ 2. Obowiązki kredytodawcy i pośrednika kredytowego przed zawarciem umowy o kredyt	226
Art. 7. [Reklamy]	226
Art. 7a. [Sposób podania informacji]	245
Art. 7b. [Inne reklamy]	248
Art. 8. [Reprezentatywny przykład]	250
Art. 9. [Ocena zdolności kredytowej]	254
Art. 9a. [Ocena zdolności kredytowej przez instytucje pożyczkowe]	266
Art. 9b. [Weryfikacja zastrzeżenia numeru PESEL]	282
Art. 10. [Odmowa udzielenia kredytu]	292
Art. 11. [Udzielanie wyjaśnień]	300
Art. 12. [Projekt umowy]	311
Art. 13. [Informacje przedkontraktowe]	318
Art. 14. [Formularz informacyjny]	334
Art. 15. [Umowa zawierana na odległość]	338
Art. 16. [Dodatkowe dane]	343
Art. 17. [Umowa o kredyt w rachunku]	344
Art. 18. [Umowa restrukturyzacyjna]	349

Art. 19.	[Fakultatywny formularz informacyjny]	351
Art. 20.	[Umowa o kredyt w rachunku zawierana na odległość]	353
Art. 21.	[Umowa restrukturyzacyjna zawierana na odległość]	359
Art. 22–23.	(uchylone)	361
Art. 24.	[Rzeczywista roczna stopa oprocentowania]	361
Art. 25.	[Czynniki wpływające na rzeczywistą roczną stopę oprocentowania]	363
Art. 26.	[Zaliczanie płatności]	366
Art. 27.	[Informacje o stopie referencyjnej]	367
Art. 28.	[Obowiązki pośrednika kredytowego]	372
Art. 28a.	[Zwrot opłat pobranych przed zawarciem umowy]	377
ROZDZIAŁ 3. Umowa o kredyt	. . . . .	385
Art. 29.	[Zawarcie umowy]	385
Art. 30.	[Treść dokumentu umowy]	415
Art. 31.	[Umowa o kredyt wiązany lub w formie odroczonej płatności]	487
Art. 32.	[Umowa o kredyt w rachunku]	491
Art. 33.	[Umowa restrukturyzacyjna]	494
Art. 33a.	[Limit opłat windykacyjnych]	497
Art. 34.	[Przekroczenie salda]	506
Art. 35.	(uchylony)	511
Art. 35a.	[Spłata kredytu denominowanego lub indeksowanego do waluty obcej]	512
Art. 36.	[Zmiana wysokości stopy oprocentowania]	527
Art. 36a.	[Limity pozaodsetkowych kosztów kredytu]	538
Art. 36b.	[Limit w przypadku odroczenia spłaty zadłużenia]	571
Art. 36c.	[Limit w przypadku udzielania kolejnych kredytów]	576
Art. 36d.	[Wyłączenia]	586
Art. 37.	[Harmonogram spłaty kredytu]	590
Art. 38.	[Wyciąg z rachunku. Zmiana wysokości stopy oprocentowania lub opłat]	596
Art. 39.	[Znaczne przekroczenie salda]	612
Art. 40.	[Zmiana całkowitej kwoty kredytu]	618
Art. 41.	[Czek konsumenta]	622
Art. 42.	[Wypowiedzenie umowy o kredyt odnawialny]	631
Art. 43.	[Wypowiedzenie sankcyjne umowy o kredyt odnawialny]	643
Art. 44.	[Przelew wierzytelności]	654
Art. 45.	[Sankcja kredytu darmowego]	670
Art. 46.	(uchylony)	715
Art. 47.	[Semidystrybucyjność przepisów]	715
ROZDZIAŁ 4. Spłata kredytu przed terminem	. . . . .	720
Art. 48.	[Uprawnienie do przedterminowej spłaty kredytu]	720
Art. 49.	[Obniżenie całkowitego kosztu kredytu]	729
Art. 50.	[Prowizja od przedterminowej spłaty kredytu]	751
Art. 51.	[Wyłączenie możliwości zastrzeżenia prowizji]	761

Art. 52.	[Rozliczenie kredytu]	763
ROZDZIAŁ 5. Odstąpienie od umowy przez konsumenta		768
Art. 53.	[Uprawnienie do odstąpienia od umowy]	768
Art. 54.	[Rozliczenie w razie odstąpienia od umowy]	786
Art. 55.	[Rozszerzona skuteczność odstąpienia]	800
Art. 56.	[Odstąpienie od umowy o kredyt wiązany]	812
Art. 57.	[Odstąpienie od umowy podstawowej]	824
Art. 58.	[Odstąpienie od umowy zawartej na odległość]	829
Art. 59.	[Roszczenie o wykonanie zobowiązania wobec kredytodawcy]	831
ROZDZIAŁ 5a. Działalność instytucji pożyczkowych i rejestr instytucji pożyczkowych		848
Art. 59a.	[Wymagania dotyczące instytucji pożyczkowej]	848
Art. 59aa.	[Rozpoczęcie działalności przez instytucję pożyczkową]	856
Art. 59ab.	[Prowadzenie rejestru instytucji pożyczkowych]	858
Art. 59ac.	[Wpis w rejestrze instytucji pożyczkowych]	859
Art. 59ad.	[Opłaty za wpis w rejestrze instytucji pożyczkowych]	861
Art. 59ae.	[Informacje ujawniane w rejestrze instytucji pożyczkowych]	861
Art. 59af.	[Zmiana danych ujawnionych w rejestrze instytucji pożyczkowych]	862
Art. 59ag.	[Odmowa wpisu i usunięcie z rejestru instytucji pożyczkowych]	863
Art. 59b.	[Przekazywanie informacji o zobowiązaniach konsumentów]	864
Art. 59c.	[Tajemnica bankowa]	868
Art. 59ca.	[Pochodzenie środków na udzielanie kredytów konsumenckich]	869
Art. 59cb.	[Odpowiedzialność instytucji pożyczkowej za powierzone czynności]	871
Art. 59cc.	[Ciężar dowodu po stronie instytucji pożyczkowej]	872
Art. 59d.	[Zagraniczne instytucje pożyczkowe]	872
ROZDZIAŁ 5aa. Wpis do rejestru pośredników kredytowych		876
Art. 59da.	[Wymagania dotyczące działalności pośrednika kredytowego]	876
Art. 59db.	[Wniosek o wpis w rejestrze pośredników kredytowych]	879
Art. 59dc.	[Opłata za wniosek o wpis w rejestrze pośredników kredytowych]	880
Art. 59dd.	[Zmiana danych ujawnionych w rejestrze pośredników kredytowych]	881
Art. 59de.	[Odmowa wpisu i wykreślenie z rejestru pośredników kredytowych]	881
ROZDZIAŁ 5ab. Nadzór nad działalnością instytucji pożyczkowych		883
Art. 59df.	[Nadzór nad instytucjami pożyczkowymi]	883
Art. 59dg.	[Obowiązki informacyjne]	885
Art. 59dh.	[Uprawnienia Komisji Nadzoru Finansowego]	886
Art. 59di.	[Sankcje wobec instytucji pożyczkowych]	887
Art. 59dj.	[Ochrona tajemnicy zawodowej]	889
Art. 59dk.	[Zasady udostępnienia informacji chronionych]	890

Art. 59dl. [Nadzór nad kredytodawcą zagranicznym]	891
Art. 59dm. [Współpraca z zagranicznymi organami nadzoru]	892
Art. 59dn. [Ograniczenie odpowiedzialności za sprawowanie nadzoru]	893
Art. 59do. [Opłaty na pokrycie kosztów nadzoru]	894
Art. 59dp. [Opłata sankcyjna]	895
ROZDZIAŁ 5b. Przepisy karne	897
Art. 59e. [Naruszenie wymagań dotyczących instytucji pożyczkowych]	897
Art. 59f. [Naruszenie tajemnicy bankowej]	899
Art. 59g. [Nieprzekazanie wymaganych informacji]	901
Art. 59h. [Prowadzenie działalności bez wpisu do rejestru instytucji pożyczkowych]	902
Art. 59i. [Prowadzenie działalności bez wpisu do rejestru pośredników kredytowych]	903
Art. 59j. [Przekazanie mylących informacji Komisji Nadzoru Finansowego] . . .	904
ROZDZIAŁ 6. Zmiany w przepisach obowiązujących	906
Art. 60–65. (pominięte)	906
ROZDZIAŁ 7. Przepisy przejściowe i końcowe	907
Art. 66. [Zasady intertemporalne]	907
Art. 67. [Uchylenie dotychczasowej ustawy]	914
Art. 68. [Termin wejścia w życie nowej ustawy]	914
Bibliografia	915

Wykaz skrótów

1. Akty prawne

- dyrektywa 2007/64** – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2007/64/WE z 13.11.2007 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniająca dyrektywy 97/7/WE, 2002/65/WE, 2005/60/WE i 2006/48/WE i uchylająca dyrektywę 97/5/WE (Dz.Urz. UE L 319, s. 1, ze zm.); uchylona
- dyrektywa 2008/48** – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z 23.04.2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz.Urz. UE L 133, s. 66, ze zm.)
- dyrektywa 2011/83** – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z 25.10.2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniająca dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylająca dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.Urz. UE L 304, s. 64, ze zm.)
- dyrektywa 2014/17** – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/17/UE z 4.02.2014 r. w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi i zmieniająca dyrektywy 2008/48/WE i 2013/36/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 (Dz.Urz. UE L 60, s. 34, ze zm.)
- dyrektywa 2015/2366** – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z 25.11.2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniająca dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylająca dyrektywę 2007/64/WE (Dz.Urz. UE L 337, s. 35, ze zm.)

- dyrektywa 87/102** – dyrektywa Rady z 22.12.1986 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich dotyczących kredytu konsumenckiego (87/102/EWG) (Dz.Urz. WE L 42 z 1987 r., s. 48); uchylona
- dyrektywa 93/13** – dyrektywa Rady 93/13/EWG z 5.04.1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz. WE L 95, s. 29)
- k.c.** – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2023 r. poz. 1610 ze zm.)
- k.k.** – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1138 ze zm.)
- Konstytucja RP** – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze sprost. i ze zm.)
- k.p.c.** – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 1550 ze zm.)
- k.s.h.** – ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1467 ze zm.)
- k.w.** – ustawa z 20.05.1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2022 r. poz. 2151 ze zm.)
- nowelizacja u.k.k. z 5.08.2015 r.** – ustawa z 5.08.2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1357)
- p.p.m.** – ustawa z 4.02.2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. z 2023 r. poz. 503)
- pr. bank.** – ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2022 r. poz. 2324 ze zm.)
- pr. bud.** – ustawa z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2023 r. poz. 682 ze zm.)
- pr. czek.** – ustawa z 28.04.1936 r. – Prawo czekowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 462)
- pr. not.** – ustawa z 14.02.1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2022 r. poz. 1799 ze zm.)
- pr. przed.** – ustawa z 6.03.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2023 r. poz. 221 ze zm.)
- pr. weksl.** – ustawa z 28.04.1936 r. – Prawo wekslowe (Dz.U. z 2022 r. poz. 282)
- rozporządzenie 1126/2008** – rozporządzenie Komisji (WE) nr 1126/2008 z 3.11.2008 r. przyjmujące określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.Urz. UE L 320, s. 1, ze zm.)

-
- rozporządzenie 2016/1011** – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z 8.06.2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014 (Dz.Urz. UE L 171, s. 1, ze zm.)
- rozp. Rzym I** – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z 17.06.2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) (Dz.Urz. UE 2008 L 177, s. 6)
- u.e.l.** – ustawa z 24.09.2010 r. o ewidencji ludności (Dz.U. z 2022 r. poz. 1191 ze zm.)
- u.j.p.** – ustawa z 7.10.1999 r. o języku polskim (Dz.U. z 2021 r. poz. 672 ze zm.)
- u.k.h.** – ustawa z 23.03.2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (Dz.U. z 2022 r. poz. 2245 ze zm.)
- u.k.k.** – ustawa z 12.05.2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2023 r. poz. 1028 ze zm.)
- u.k.k. z 2001 r.** – ustawa z 20.07.2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 100, poz. 1081 ze zm.); uchylona
- u.k.p.l.** – ustawa z 14.04.2023 r. o konsumenckiej pożyczce lombardowej (Dz.U. poz. 1285)
- u.k.w.h.** – ustawa z 6.07.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2023 r. poz. 146 ze zm.)
- u.o.i.f.** – ustawa z 29.07.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2023 r. poz. 646 ze zm.)
- u.o.k.h.** – ustawa z 23.10.2014 r. o odwróconym kredycie hipotecznym (Dz.U. z 2023 r. poz. 152 ze zm.)
- u.o.k.k.** – ustawa z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2023 r. poz. 1689 ze zm.)
- u.o.p.n.** – ustawa z 20.05.2021 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego oraz Deweloper-skim Funduszu Gwarancyjnym (Dz.U. poz. 1177 ze zm.)
- u.p.c.c.** – ustawa z 9.09.2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 170 ze zm.)
- u.p.k.** – ustawa z 30.05.2014 r. o prawach konsumenta (Dz.U. z 2020 r. poz. 287 ze zm.)
- u.p.l.** – ustawa z 6.10.2022 r. o zmianie ustaw w celu przeciwdziałania lichwie (Dz.U. poz. 2339)

- u.p.n.p.r.** – ustawa z 23.08.2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. z 2023 r. poz. 845)
- u.p.r.s.k.** – ustawa z 23.09.2016 r. o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich (Dz.U. poz. 1823)
- u.s.k.o.k.** – ustawa z 5.11.2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1278 ze zm.)
- u.s.r.** – ustawa z 2.03.2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1327 ze zm.)
- u.u.i.g.** – ustawa z 9.04.2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (Dz.U. poz. 528 ze zm.)
- u.u.p.** – ustawa z 19.08.2011 r. o usługach płatniczych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2360 ze zm.)
- u.u.s.r.** – ustawa z 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2023 r. poz. 208 ze zm.)

2. Organy promulgacyjne

- Dz.U.** – Dziennik Ustaw
- Dz.Urz. UE** – Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
- Dz.Urz. WE** – Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich

3. Oficjalne wydawnictwa z orzecnictwem

- OSNC** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- OSNP** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
- OTK** – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
- OTK-A** – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Seria A

4. Czasopisma

- EPS** – „Europejski Przegląd Sądowy”
- iKAR** – „internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny”
- KPP** – „Kwartalnik Prawa Prywatnego”
- MoP** – „Monitor Prawniczy”
- MPB** – „Monitor Prawa Bankowego”
- OSP** – „Orzecznictwo Sądów Polskich”
- Pal.** – „Palestra”

PB	– „Prawo Bankowe”
PiP	– „Państwo i Prawo”
PME	– „Prawo Mediów Elektronicznych”
PPH	– „Przegląd Prawa Handlowego”
PPPM	– „Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego”
PS	– „Przegląd Sądowy”
PUG	– „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego”
Rej.	– „Rejent”
SI	– „Studia Iuridica”
SP	– „Studia Prawnicze”
SPP	– „Studia Prawa Prywatnego”
TTP	– „Transformacje Prawa Prywatnego”

5. Nazwy organów i instytucji

CBKE	– Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej
ETS	– Europejski Trybunał Sprawiedliwości
KNF	– Komisja Nadzoru Finansowego
NBP	– Narodowy Bank Polski
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
SA	– Sąd Apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
SO	– Sąd Okręgowy
SOKiK	– Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
SR	– Sąd Rejonowy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
TS	– Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
UOKiK	– Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
WSA	– Wojewódzki Sąd Administracyjny

6. Inne

ang.	– angielski
art.	– artykuł
fr.	– francuski
LEX	– system informacji prawnej Wolters Kluwer Polska
n.	– następny
niem.	– niemiecki
nr	– numer
p.a.	– <i>per annum</i> (w stosunku rocznym)
p.proc.	– punkt procentowy

pkt	- punkt
por.	- porównaj
poz.	- pozycja
ust.	- ustęp
zm.	- zmiana
zob.	- zobacz

Przedmowa

W dniu 18.12.2011 r. weszła w życie ustawa o kredycie konsumenckim z 12.05.2011 r., która – z dużym opóźnieniem – implementowała do prawa polskiego dyrektywę 2008/48. Przepisy tej ustawy istotnie zmieniły krajobraz prawny w dziedzinie kredytowania konsumenckiego. Wyodrębniono kilka reżimów normatywnych kredytu konsumenckiego, wprowadzono wiele nowych obowiązków informacyjnych po stronie kredytodawcy na etapie przedkontraktowym, szczegółowo unormowano wymaganą treść dokumentu umowy o kredyt konsumencki, znacząco zmodyfikowano dotychczasową regulację umowy o kredyt wiązany, nałożono na pośredników kredytowych wiele powinności w stosunku do konsumentów.

Przepisy ustawy o kredycie konsumenckim stoją na niskim poziomie legislacyjnym. Przepisy te często są sformułowane wadliwie pod względem językowym, zamieszczone w niewłaściwej części aktu prawnego, wykazują wewnętrzne niespójności, posługują się terminami niejasnymi lub żargonowymi. Co więcej, w wielu przypadkach nieprawidłowo implementują regulacje dyrektywy 2008/48 do naszego porządku prawnego. Dotychczasowe nowelizacje ustawy o kredycie konsumenckim nie przyczyniły się istotnie do usunięcia tych mankamentów, a po części je nawet pogłębiły.

Wskazane okoliczności sprawiają, że w procesie interpretacji przepisów komentowanej ustawy znacząco rośnie rola wykładni funkcjonalnej oraz prounijnej, która – uwzględniając funkcje oraz genezę tych przepisów – pozwala na odkodowanie prawidłowej normy prawnej.

Podstawowym celem niniejszego komentarza jest zidentyfikowanie zagadnień spornych oraz odczytanie – z szerokim wykorzystaniem wykładni funkcjonalnej oraz prounijnej – rzeczywistego znaczenia norm wynikających z przepisów ustawy o kredycie konsumenckim.

W trzecim, poszerzonym wydaniu komentarza opisano stan prawny na dzień 12.09.2023 r. (z uwzględnieniem zmian, które wchodzi w życie z dniem 29.09.2023 r., 1.01.2024 r., 7.01.2024 r. oraz 1.06.2024 r. – zaznaczonych kursywą).

USTAWA

z dnia 12 maja 2011 r.

o kredycie konsumenckim¹

(tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1028; zm.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1285, poz. 1394, poz. 1723)

---

¹ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy 2008/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz.Urz. UE L 133 z 22.05.2008, str. 66).

ROZDZIAŁ 1

Przepisy ogólne

Art. 1. [Przepis wprowadzający]

Ustawa określa:

- 1) zasady i tryb zawierania umów o kredyt konsumencki;
- 2) obowiązki kredytodawcy i pośrednika kredytowego w zakresie informacji udzielanych przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki oraz obowiązki konsumenta, kredytodawcy i pośrednika kredytowego w związku z zawartą umową o kredyt konsumencki;
- 3) (*uchylony*)
- 4) skutki uchybienia obowiązkom kredytodawcy.

Spis treści

I. Wprowadzenie do ustawy o kredycie konsumenckim	20
II. Nowa dyrektywa o kredycie konsumenckim	21
III. Ewolucja regulacji krajowych	21
IV. Kredyt konsumencki a kredyt hipoteczny	24
V. Ochrona przez informację	25
VI. Odpowiedzialne udzielanie kredytów	27
VII. Mankamenty regulacji kredytu konsumenckiego	29
VIII. Wykładnia przepisów ustawy o kredycie konsumenckim	29
IX. Struktura ustawy o kredycie konsumenckim	31
X. Wprowadzenie do przepisów rozdziału 1 u.k.k.	32
XI. Znaczenie art. 1 u.k.k.	32

I. Wprowadzenie do ustawy o kredycie konsumenckim

1. Ustawa o kredycie konsumenckim implementuje dyrektywę 2008/48. Zastąpiła ona poprzednio obowiązującą dyrektywę 87/102.
2. Podstawowym celem dyrektywy 2008/48 jest ułatwienie powstawania dobrze funkcjonującego wewnętrznego rynku kredytów konsumenckich (pkt 7 preambuły dyrektywy 2008/48). W celu zapewnienia zaufania konsumentów ważne jest, by rynek ten oferował wystarczający poziom ochrony konsumentów (pkt 8 preambuły dyrektywy 2008/48).
3. Dyrektywa 2008/48 przewiduje – z pewnymi wyjątkami – zasadę harmonizacji zupełnej, zwanej także harmonizacją pełną (zob. art. 22 ust. 1 tej dyrektywy). Zasada ta oznacza, że państwa członkowskie Unii Europejskiej, implementując przepisy dyrektywy 2008/48 do prawa krajowego, nie mogą wprowadzać rozwiązań odmiennych od określonych w tej dyrektywie. Odstępstwa nie mogą być ani mniej, ani bardziej korzystne dla konsumenta.

Zasada harmonizacji zupełnej sprzyja stworzeniu jednolitego rynku kredytów konsumenckich w ramach Unii Europejskiej, zapewniając wszystkim konsumentom wysoki i równoważny poziom ochrony ich interesów (pkt 9 preambuły dyrektywy 2008/48).

Z piśmiennictwa por. np. A. Kunkiel-Kryńska, *Metody harmonizacji prawa konsumenckiego w Unii Europejskiej i ich wpływ na procesy implementacyjne w państwach członkowskich*, Warszawa 2013, s. 176 i n.

4. Na temat dyrektywy 2008/48 zob. np. A. Jurkowska-Zeidler, *Jednolita regulacja kredytu konsumenckiego w prawie usług finansowych Unii Europejskiej (nowa Dyrektywa 2008/48/WE w sprawie umów o kredyt konsumencki)*, „Gdańskie Studia Prawnicze” 2009/XXI, s. 243 i n.; M. Kłoda, *Niektóre uprawnienia konsumenta w nowej dyrektywie o kredycie konsumenckim*, EPS 2009/11; B. Pachuca-Smulska, *Regulacja transgraniczności w dyrektywie 2008/48/WE o kredycie konsumenckim – próba oceny po 10 latach jej obowiązywania*, PUG 2020/9; J. Pisuliński [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 8, *Prawo zobowiązań – część szczegółowa*, red. J. Panowicz-Lipska, Warszawa 2011, s. 390–393; K. Poroś, *Wpływ regulacji zawartych w dyrektywie 2008/48/WE na swobodę kontraktową stron umowy o kredyt konsumencki* [w:] *Ustawowe ograniczenia swobody umów. Zagadnienia wybrane*, red. B. Gnela, Warszawa 2010; A. Strzelbicka, *Projekt dyrektywy o kredycie konsumenckim*, PB 2004/9 (cz. I), s. 70 i n.; PB 2004/10 (cz. II), s. 81 i n.; A. Strzelbicka, *Zasada pełnej harmonizacji prawa we wniosku Komisji Wspólnot Europejskich dotyczącym nowej dyrektywy o kredycie konsumenckim*, PB 2007/9; W. Szpringer, *Nowa dyrektywa o kredycie konsumenckim – implikacje dla banków* [w:] *Prawne uwarunkowania wymiany informacji – nowe wyzwania*, red. K. Markow-

leżności ubocznych. W takiej sytuacji nie rozpoczął się jeszcze bieg terminu określonego w art. 45 ust. 1, a zatem kredytobiorca może złożyć oświadczenie o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego.

Przykład: Konsument nie spłacił połowy uzyskanego kredytu. Kredytodawca wytoczył przeciwko niemu powództwo o zapłatę. W toku procesu sądowego konsument może złożyć oświadczenie w sprawie sankcji kredytu darmowego. Umowa nie została w całości wykonana, więc nie upłynął termin do realizacji uprawnienia przez konsumenta, a ściślej – nawet nie rozpoczął się bieg tego terminu.

Przedstawiony pogląd dominuje w orzecznictwie sądowym (zob. np. wyrok SA w Warszawie z 1.07.2019 r., V ACa 118/18, LEX nr 2706625; wyrok SO w Łodzi z 19.07.2019 r., III Ca 642/19, LEX nr 2747278; wyrok SA w Gdańsku z 8.10.2021 r., I ACa 59/21, LEX nr 3322549; wyrok SR w Gdyni z 29.10.2021 r., II C 835/2021, LEX nr 3441084; wyrok SO w Poznaniu z 29.12.2021 r., II Ca 1067/21, LEX nr 3337160; wyrok SR w Gdyni z 30.12.2021 r., I C 222/21, LEX nr 3458092; wyrok SO w Warszawie z 20.06.2022 r., XXVII Ca 3081/21, LEX nr 3439568; wyrok SR dla m.st. Warszawy z 27.06.2022 r., I C 284/22, LEX nr 3501043; wyrok SO we Wrocławiu z 11.10.2022 r., II Ca 2230/22, LEX nr 3450468; wyrok SR dla m.st. Warszawy z 5.12.2022 r., I C 2013/21, LEX nr 3566230; wyrok SO w Warszawie z 3.01.2023 r., V Ca 443/22, LEX nr 3484058; wyrok SO w Sieradzu z 11.01.2023 r., I Ca 478/22, LEX nr 3550701; wyrok SO w Kielcach z 1.02.2023 r., II Ca 1858/22, LEX nr 3511122; wyrok SO w Sieradzu z 3.02.2023 r., I Ca 601/22, LEX nr 3550176; wyrok SO w Kielcach z 14.03.2023 r., II Ca 98/23, LEX nr 3550247; wyrok SA w Poznaniu z 27.04.2023 r., I ACa 368/22, LEX nr 3565303; wyrok SR w Człuchowie z 13.06.2023 r., I C 80/23, LEX nr 3579633).

69. W niektórych orzeczeniach wyrażono pogląd, że termin określony w art. 45 ust. 5 rozpoczyna się po wykonaniu umowy przez kredytodawcę, tj. z chwilą wypłaty kredytu na rzecz konsumenta (tak np. wyrok SO w Poznaniu z 13.06.2018 r., XIV C 1375/17, LEX nr 2515155; wyrok SR w Zawierciu z 30.11.2021 r., I C 1400/20, LEX nr 3341525; wyrok SR dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z 3.11.2022 r., II C 2736/22, LEX nr 3448286; wyrok SR dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z 10.11.2022 r., II C 2939/22, LEX nr 3448284; wyrok SR dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z 10.11.2022 r., II C 2943/22, LEX nr 3448285; wyrok SR w Giżycku z 9.03.2023 r., I C 583/22, LEX nr 3516150), a nawet jeszcze wcześniej: w chwili zawarcia umowy (tak np. wyrok SO w Poznaniu z 27.02.2019 r., XII C 1503/18, LEX nr 2638345; wyrok SR dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z 10.11.2022 r., II C 2950/22, LEX nr 3447741; wyrok SR dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z 27.12.2022 r., II C 3085/22, LEX nr 3505069).

W mojej ocenie pogląd ten jest całkowicie błędny. Przede wszystkim nie znajduje oparcia w wykładni językowej powołanego przepisu. W art. 45 ust. 5 ogólnie odwołano

się do wykonania umowy, a więc spełnienia świadczeń przez obie strony (kredytodawcę oraz konsumenta). Nie można tego przepisu – wbrew jego brzmieniu – ograniczać jedynie do wykonania umowy ze strony kredytodawcy. Ponadto krytykowany pogląd pozostaje w sprzeczności z funkcją sankcji kredytu darmowego, pozbawiając przedwcześnie konsumenta ochrony w czasie trwania stosunku prawnego (np. w odniesieniu do kredytów długoterminowych).

Przykład: Udzielono kredytu konsumenckiego na okres trzech lat. W dniu zawarcia umowy kredytodawca wypłacił kwotę kredytu na rzecz konsumenta. Gdyby przyjęć krytykowany pogląd, konsument zostałby pozbawiony uprawnienia do sankcji kredytu darmowego po upływie roku od wypłaty kredytu, choćby później wystąpiły uchybienia sankcjonowane na podstawie art. 45 ust. 1 (np. dotyczące naliczenia kosztów pozaodsetkowych w wysokości przekraczającej limity ustawowe). Nie sposób takich konsekwencji zaakceptować. Podważałyby – w istotnym zakresie – sens komentowanego przepisu.

70. W typowych przypadkach umowę o kredyt konsumencki uznaje się za wykonaną w dniu, w którym konsument spłacił ostatnią należność z tytułu tej umowy na rzecz kredytodawcy.

Przykład: W umowie kredytu konsumenckiego postanowiono, że konsument zwróci wypłacone środki pieniężne w określonych ratach. Termin spłaty ostatniej raty wyznaczono na 30.09.2023 r. Konsument spłacił tę ratę terminowo. Umowa została w pełni wykonana. W konsekwencji uprawnienie konsumenta dotyczące sankcji kredytu darmowego wygasa z upływem 30.09.2024 r.

Jeżeli konsument spełnił świadczenie po terminie, należy również uwzględnić datę spłaty naliczonych odsetek za opóźnienie (zob. art. 481 § 1 k.c.) oraz ewentualnych opłat związanych z nieterminową płatnością (por. wyrok SO w Łodzi z 19.07.2019 r., III Ca 642/19, LEX nr 2747278).

Przykład: Termin spłaty kredytu konsumenckiego upływa w dniu 31.08.2023 r. Konsument opóźnił się ze spłatą ostatniej raty i zapłacił ją dopiero 15.09.2023 r. Po dodatkowym wezwaniu ze strony kredytodawcy konsument w dniu 28.09.2023 r. zapłacił naliczone odsetki za opóźnienie. W tym dniu umowa została całkowicie wykonana. Uprawnienie konsumenta odnośnie do sankcji kredytu darmowego wygasa z upływem 28.09.2024 r.

71. Możliwe są sytuacje, w których ostatnia czynność w ramach stosunku kredytu konsumenckiego należy do kredytodawcy. W takim wypadku roczny termin określony w art. 45 ust. 5 biegnie od daty wykonania tej czynności przez kredytodawcę.

Przykład: Konsument wręczył kredytodawcy weksel *in blanco* w celu zabezpieczenia spłaty udzielonego kredytu. Konsument spłacił terminowo kredyt, wraz z należnościami ubocznymi. Naruszając obowiązek, który wynika z art. 11 ust. 3 pr. weksl., kredytodawca przez kilka lat nie zwrócił weksla konsumentowi. Oznacza to, że umowa nie została w pełni wykonana, termin wyznaczony w art. 45 ust. 5 nie rozpoczął biegu, a konsument cały czas może zrealizować uprawnienie dotyczące sankcji kredytu darmowego.

72. Umowę uznaje się za wykonaną także wtedy, gdy interes stron został zaspokojony w inny sposób niż przez spełnienie świadczenia (podobnie G. Kott [w:] M. Chruściak i in., *Ustawa...*, s. 159; szerzej zob. *Rekomendacja...*, cz. I, pkt 2). Zaspokojenie może nastąpić w drodze np. potrącenia (art. 498 i n. k.c.) albo *datio in solutum* (art. 453 k.c.).

„Celem ustawodawcy było [...] uregulowanie terminu wygaśnięcia komentowanego uprawnienia w taki sposób, aby powiązać go ze stanem, w którym na skutek zastosowania różnych instytucji prawnych strony umowy mają podstawy sądzić, że ich wzajemne roszczenia z umowy o kredyt wygasły” (wyrok SO w Łodzi z 19.07.2019 r., III Ca 642/19, LEX nr 2747278).

73. Biorąc pod uwagę cel art. 45 ust. 5 u.k.k., należy uznać, że odnowienie zobowiązania z tytułu umowy o kredyt konsumencki (art. 506 § 1 k.c.) nie powoduje wygaśnięcia omawianego uprawnienia, jeżeli konsument go jeszcze nie wykonał. Interes stron zobowiązania nie został bowiem realnie zaspokojony. Gdy zawarto umowę odnowienia, wykonanie tego uprawnienia sprawi, że na konsumentie nie będzie ciążyła powinność zapłaty odsetek ani innych kosztów z tytułu odnowionego zobowiązania.

Uprawnienie wygasa po upływie roku od całkowitego wykonania odnowionego zobowiązania (odmiennie *Rekomendacja...*, cz. I, pkt 2, lit. b, gdzie przedstawiono pogląd, iż roczny termin powinien być liczony od dnia zawarcia umowy odnowienia).

74. W art. 45 ust. 5 odwołano się do wykonania umowy. Z kontekstu wynika, że chodzi wyłącznie o umowę kredytu konsumenckiego. W związku z tym – korzystając z argumentu *a contrario* – należy uznać, że wygaśnięcie omawianego uprawnienia nie zależy od wykonania innych umów bądź zobowiązań, choćby były związane z kredytem konsumenckim (np. umowy o usługi dodatkowe albo umowy dotyczące zabezpieczeń).

Przykład: Kredytodawca oraz konsument zawarli dwie umowy: 1) umowę kredytu konsumenckiego oraz 2) umowę o usługę dodatkową polegającą na dostarczaniu i odbiorze gotówki w mieszkaniu konsumenta. Uprawnienie dotyczące sankcji kredytu darmowego wygasa po upływie roku od dnia wykonania pierwszej umowy. Nie ma znaczenia, czy i kiedy wykonano drugą umowę.

W szczególności bieg terminu, o którym mowa w art. 45 ust. 5, nie zależy od rozliczenia przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego. W wyniku takiej spłaty konsumentowi może przysługiwać roszczenie wobec kredytodawcy o proporcjonalny zwrot kosztów kredytu (zob. art. 49 ust. 1). Koszty powinny być zwrócone w terminie 14 dni od dokonania wcześniejszej spłaty kredytu w całości (zob. art. 52). Jednakże w takiej sytuacji podstawą roszczenia konsumenta jest nienależne świadczenie (art. 410 w zw. z art. 405 i n. k.c.), a nie umowa o kredyt konsumencki. Roszczenie powstaje w innym stosunku prawnym. Data zaspokojenia roszczenia z tytułu nienależnego świadczenia nie ma wpływu na rozpoczęcie biegu terminu określonego w art. 45 ust. 5, ponieważ przepis ten odwołuje się do wykonania umowy, a więc odmiennej podstawy prawnej (podobnie wyrok SR w Gdyni z 29.10.2021 r., II C 835/2021, LEX nr 3441084; wyrok SR w Gdyni z 30.12.2021 r., I C 222/21, LEX nr 3458092; wyrok SR dla m.st. Warszawy z 17.10.2022 r., I C 368/22, LEX nr 3501044; odmiennie wyrok SR dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z 1.02.2022 r., I C 2961/21, LEX nr 3341545; wyrok SO w Warszawie z 20.06.2022 r., XXVII Ca 3081/21, LEX nr 3439568; wyrok SR dla Warszawy-Woli w Warszawie z 28.06.2022 r., I C 516/22, LEX nr 3431732; wyrok SR dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z 17.08.2022 r., XVI C 2870/21, LEX nr 3406265; wyrok SO we Wrocławiu z 11.10.2022 r., II Ca 2230/22, LEX nr 3450468; wyrok SR dla m.st. Warszawy z 5.12.2022 r., I C 2013/21, LEX nr 3566230; wyrok SO w Warszawie z 5.01.2023 r., V Ca 342/22, LEX nr 3518921; wyrok SO w Kielcach z 14.03.2023 r., II Ca 98/23, LEX nr 3550247; wyrok SO w Warszawie z 23.05.2023 r., V Ca 1299/22, LEX nr 3583653).

Przykład: W dniu 20.08.2023 r. konsument przedterminowo spłacił cały kredyt konsumencki. Przysługuje mu roszczenie o zwrot odpowiedniej części prowizji (art. 49 ust. 1). Podstawą roszczenia są przepisy o nienależnym świadczeniu (art. 410 w zw. z art. 405 i n. k.c.). Konsument może wykonać uprawnienie dotyczące sankcji kredytu darmowego do 20.08.2024 r. Nie ma znaczenia, czy i kiedy kredytodawca zwróci mu wymaganą część prowizji. Roczny termin określony w art. 45 ust. 5 rozpoczyna bieg od daty całkowitej przedterminowej spłaty kredytu (czyli wykonania umowy o kredyt konsumencki), a nie od daty zwrotu części prowizji na rzecz konsumenta (czyli wykonania zobowiązania z tytułu nienależnego świadczenia).

75. Roczny termin, o którym mowa w art. 45 ust. 5 u.k.k., ustala się stosownie do art. 112 zd. 1 k.c.
76. Termin ten należy zakwalifikować jako termin zawity prawa materialnego. Jeśli upłynął, nie podlega przywróceniu w postępowaniu sądowym.

VI. Wykonanie uprawnienia

77. Wykonanie uprawnienia prawokształtującego, o którym mowa w art. 45 ust. 1, następuje w drodze złożenia przez konsumenta oświadczenia woli o skorzystaniu z sankcji kredytu

darmowego. Konsument dokonuje wtedy jednostronnej czynności prawnej w stosunku do kredytodawcy. Czynność ma charakter materialnoprawny, a nie procesowy.

78. Dopuszczalne jest złożenie omawianego oświadczenia przez konsumenta w trybie pozasądowym.

Przykład: Otrzymałszy dokument umowy, konsument zauważył w nim błędy. Złożył pisemne oświadczenie o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego. Skutki prawne związane z tą sankcją powstają po doręczeniu kredytodawcy złożonego oświadczenia, bez potrzeby angażowania sądu.

79. Oświadczenie, o którym mowa, można złożyć także w toku procesu sądowego między konsumentem a kredytodawcą (podobnie M. Bączyk [w:] *System Prawa Handlowego...*, t. 5C, s. 645).

Przykład: Kredytodawca wytoczył powództwo przeciwko konsumentowi o zapłatę kwot wynikających z umowy o kredyt konsumencki. W odpowiedzi na pozew konsument złożył oświadczenie o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego i podniósł stosowny zarzut procesowy. Odpowiedź na pozew doręczono kredytodawcy. Zgodnie z art. 45 ust. 1 powstały skutki prawne związane z sankcją kredytu darmowego i powinny zostać uwzględnione przez sąd w toczącym się procesie cywilnym.

W przypadku gdy ogłoszono upadłość kredytodawcy, oświadczenie można złożyć wraz ze zgłoszeniem wierzytelności w postępowaniu upadłościowym.

Przykład: Została ogłoszona upadłość kredytodawcy, który wcześniej udzielił kredytu konsumenckiego na rzecz konsumenta. Konsument zgłosił syndykowi swoją wierzytelność z tytułu nienależnego świadczenia. W zgłoszeniu złożył oświadczenie w sprawie skorzystania z sankcji kredytu darmowego. Upadłość kredytodawcy nie stanowi przeszkody do wykonania omawianego uprawnienia przez konsumenta.

Jeżeli oświadczenie takie składa pełnomocnik konsumenta albo jego następcy prawnego, musi legitymować się pełnomocnictwem materialnoprawnym. Pełnomocnictwo procesowe nie jest wystarczające do dokonania takiej czynności.

Przykład: Adwokat, działając w imieniu konsumenta, złożył pozew o zapłatę przeciwko kredytodawcy. W pozwie zamieścił oświadczenie w sprawie sankcji kredytu darmowego. Pozew doręczono kredytodawcy. Skutki prawne sankcji nie powstają, jeżeli adwokat dysponuje tylko pełnomocnictwem procesowym udzielonym przez konsumenta. W takiej sytuacji złożone oświadczenie jest nieważne ze względu na brak umocowania (zob. art. 104 zd. 1 k.c.). Czynność tego rodzaju nie może zostać następnie konwalidowana.

Z orzecznictwa zob. np. wyrok SO w Łodzi z 15.10.2020 r., III Ca 1867/19, LEX nr 3283082; wyrok SO w Poznaniu z 29.12.2021 r., II Ca 1067/21, LEX nr 3337160; wyrok SO w Zielonej Górze z 16.09.2022 r., VI Ca 450/22, LEX nr 3435801; wyrok SR w Człuchowie z 13.06.2023 r., I C 80/23, LEX nr 3579633.

80. W przypadku gdy ogłoszono upadłość konsumenta, oświadczenie dotyczące sankcji kredytu darmowego może zostać złożone przez syndyka.
81. Oświadczenie, o którym mowa w art. 45 ust. 1 u.k.k., uznaje się za złożone z chwilą, gdy doszło do kredytodawcy w taki sposób, że mógł zapoznać się z jego treścią (art. 61 § 1 k.c.). Konieczne jest doręczenie wobec osoby upoważnionej do przyjmowania takich oświadczeń w imieniu kredytodawcy (zob. wyrok SR dla Łodzi-Widzewa w Łodzi z 9.06.2022 r., I C 1695/21, LEX nr 3413034).

Przykład: Jeżeli konsument doręczył swoje oświadczenie woli radcy prawnemu, który dysponuje jedynie pełnomocnictwem procesowym do działania w imieniu kredytodawcy, nie doszło do skutecznego wykonania uprawnienia. Radca nie jest umocowany do przyjęcia takiego oświadczenia (zob. art. 109 k.c.). Nie powstaje wtedy sankcja kredytu darmowego.

W przypadku gdy ogłoszono upadłość kredytodawcy, oświadczenie powinno zostać złożone syndykowi albo pełnomocnikowi, którego ustanowił.

82. Oświadczenie konsumenta powinno być złożone w formie pisemnej *ad probationem* (art. 45 ust. 1 u.k.k. w zw. z art. 73 § 1 k.c.). Jeżeli nie zachowano takiej formy, czynność konsumenta jest skuteczna i powstaje wtedy sankcja kredytu darmowego (por. G. Kott [w:] M. Chruściak i in., *Ustawa...*, s. 158). Ograniczenia dowodowe w tej sytuacji mają tylko teoretyczny charakter (zob. art. 74 § 2–3 k.c.).

Przykład: Konsument wysłał mail na adres poczty elektronicznej kredytodawcy. Złożył w nim oświadczenie w sprawie skorzystania z sankcji kredytu darmowego. Skutki tej sankcji powstają po doręczeniu maila na serwer kredytodawcy (art. 61 § 2 k.c.). Mimo że nie zachowano formy pisemnej, konsument może swobodnie – bez istotnych ograniczeń – wykazać w procesie sądowym, że skutecznie doręczył swoje oświadczenie, a więc powstała sankcja kredytu darmowego.

Powyższe uwagi również dotyczą formy pełnomocnictwa do złożenia takiego oświadczenia. Pełnomocnictwo może zostać skutecznie udzielone w formie dowolnej (np. elektronicznej). Nie jest konieczna forma pisemna pod rygorem nieważności (tak np. wyrok SO w Warszawie z 24.11.2022 r., XXVII Ca 2106/22, LEX nr 3518919).

83. Strony nie mogą wprowadzić „wyższej” formy dla oświadczenia konsumenta ani zaostriżyć konsekwencji prawnych braku formy, np. przez zastrzeżenie rygoru nieważności (art. 47 zd. 1).

Przykład: W umowie kredytu konsumenckiego wprowadzono wymaganie, że oświadczenie konsumenta w trybie art. 45 ust. 1 musi zostać złożone z podpisem notarialnie poświadczonym. Klauzula ta jest nieważna (art. 47 zd. 2 u.k.k. w zw. z art. 58 § 3 *in principio* k.c.).

W umowie o kredyt konsumencki lub w – należycie doręczonym konsumentowi – wzorcu umowy (regulaminie, ogólnych warunkach umów itp.) można wprowadzić „niższą” formę, np. wymaganie, aby oświadczenie konsumenta zostało złożone na trwałym nośniku (zob. definicję w art. 5 pkt 17).

84. Ciężar dowodu, że skutecznie wykonano omawiane uprawnienie, spoczywa na konsumentach (art. 6 k.c.). Musi on wykazać, że doręczył swoje oświadczenie w stosunku do kredytodawcy albo osoby przezeń upoważnionej.

Z orzecznictwa zob. np. wyrok SR w Człuchowie z 25.01.2023 r., I C 492/22, LEX nr 3537245; wyrok SR w Giżycku z 7.03.2023 r., I C 580/22, LEX nr 3516149.

85. Jeżeli wykonując uprawnienie na podstawie art. 45 ust. 1 u.k.k., konsument narusza społeczno-gospodarcze przeznaczenie tego prawa albo zasady współzycia społecznego, czyli nadużywa swego uprawnienia, sankcja kredytu darmowego nie powstaje (art. 5 k.c.). Ciężar dowodu co do tej okoliczności spoczywa na kredytodawcy (art. 6 k.c.).

Przykład: Wskutek zмовy między konsumentem a pracownikiem banku lub pośrednikiem kredytowym, w dokumencie potwierdzającym postanowienia umowy, którą bank zawarł z konsumentem, nie zamieszczono wymaganych informacji. Konsument nie może wtedy skorzystać z uprawnienia na podstawie art. 45 ust. 1, aby osiągnąć korzyści związane z sankcją kredytu darmowego.

86. Okoliczność, że naruszenie danego obowiązku przez kredytodawcę nie zagraża interesowi konsumenta, zasadniczo nie jest wystarczającą podstawą do skorzystania z konstrukcji nadużycia prawa. W rażących przypadkach można jednak dopuścić stosowanie art. 5 k.c.

Przykład: W dokumencie umowy o kredyt konsumencki nie zamieszczono adresu konsumenta (art. 30 ust. 1 pkt 1). Gdyby na tej podstawie konsument chciał skorzystać z uprawnienia dotyczącego sankcji kredytu darmowego, moim zdaniem byłoby to nadużyciem prawa (art. 5 k.c.).

„W obecnym stanie prawnym nawet drobne przeoczenie ze strony kredytodawcy powoduje, że konsument może skorzystać z sankcji kredytu darmowego, co z kolei może powodować nadużywanie przez konsumentów prawa do sankcji kredytu darmowego” (Uzasadnienie..., VI kadencja, druk sejm. nr 3596, s. 43).

87. W orzecznictwie sądowym można spotkać przypadki odmowy zastosowania sankcji kredytu darmowego – na podstawie art. 5 k.c. – ze względu na nadużycie uprawnienia przez konsumenta (zob. np. wyrok SA w Białymstoku z 28.06.2019 r., I ACa 281/19, LEX nr 2712576) albo cesjonariusza, który nabył od niego wierzytelności (zob. np. wyrok SR dla Warszawy-Woli w Warszawie z 28.06.2022 r., I C 516/22, LEX nr 3431732; wyrok SR dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z 17.08.2022 r., XVI C 2870/21, LEX nr 3406265; wyrok SR dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z 14.11.2022 r., II C 950/22, LEX nr 3503183).

VII. Konsekwencje sankcji kredytu darmowego

88. Wykonanie przez konsumenta uprawnienia określonego w art. 45 ust. 1 powoduje zmianę treści stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu konsumenckiego. Następuje ona z mocy ustawy z chwilą doręczenia kredytodawcy oświadczenia woli konsumenta (art. 61 § 1 k.c.).

W piśmiennictwie mechanizm ten opisuje się jako ustawową konwersję umowy kredytu konsumenckiego z odpłatnej w nieodpłatną (por. M. Grochowski [w:] *Prawo...*, s. 541; M. Grochowski, *Wymogi...*, s. 287; J. Pisuliński [w:] *System Prawa Prywatnego...*, t. 8, s. 452).

89. Sankcja kredytu darmowego – w wyniku czynności dokonanej przez konsumenta – działa potencjalnie w trzech kierunkach.

Po pierwsze, wygasają roszczenia kredytodawcy wobec konsumenta o zapłatę odsetek i innych kosztów z tytułu kredytu konsumenckiego. Chodzi o należności objęte sankcją kredytu darmowego (tezy 13 i n.).

Przykład: Konsument złożył oświadczenie w sprawie sankcji kredytu darmowego. Od tej chwili przestaje być zobowiązany do zapłaty odsetek kapitałowych oraz innych kosztów należnych kredytodawcy na podstawie zawartej umowy o kredyt konsumencki.

Po drugie, jeżeli konsument takie odsetki lub koszty uprzednio zapłacił na rzecz kredytodawcy, w majątku konsumenta powstają roszczenia w stosunku do kredytodawcy o zwrot uiszczonych kwot. Wykonanie uprawnienia powoduje, że *ex post* odpada podstawa świadczenia w odniesieniu do takich należności. Z mocy ustawy powstaje wtedy odrębne zobowiązanie kredytodawcy do ich zwrotu na rzecz konsumenta.

Przykład: Konsument zapłacił kredytodawcy odsetki kapitałowe, opłaty oraz prowizje na podstawie umowy kredytu konsumenckiego. Następnie skorzystał z sankcji kredytu darmowego. Kredytodawca *ex lege* stał się zobowiązany do zwrotu konsumentowi tych odsetek, opłat oraz prowizji.

Po trzecie, zmianie – stosownie do okoliczności oraz specyfiki występującego naruszenia – mogą ulec warunki, na jakich konsument jest zobowiązany do zwrotu kapitału kredytu na rzecz kredytodawcy (zob. tezy 100 i n.).

90. Wykonanie omawianego uprawnienia ma skutek wsteczny (działanie *ex tunc*) w tym sensie, że sankcja kredytu darmowego obejmuje – z pewnymi wyjątkami – wszelkie odsetki i inne koszty z tytułu kredytu konsumenckiego, niezależnie od okresu ich naliczania: przed wykonaniem uprawnienia czy po wykonaniu (por. Z. Ofiarski, *Ustawa...*, s. 353, a także R. Trzaskowski, *Ustawa...*, s. 277; K. Włodarska [w:] *Ustawa...*, s. 354–355, na tle art. 15 u.k.k. z 2001 r.). Ze skutkiem na przyszłość (*ex nunc*) powstaje natomiast zobowiązanie kredytodawcy do zwrotu świadczeń, których podstawa odpadła.
91. Roszczenia konsumenta o zwrot uiszczonych odsetek i innych kosztów kredytu konsumenckiego, które powstają po uruchomieniu sankcji kredytu darmowego, podlegają przepisom o nienależnym świadczeniu (art. 410 w zw. z art. 405 i n. k.c.).
92. Ustalenie wysokości roszczeń konsumenta może być utrudnione, zwłaszcza gdy odsetki albo inne koszty były naliczane według skomplikowanych reguł. Zgodnie z zasadami współżycia społecznego konsument ma prawo żądać od kredytodawcy współpracy poprzez przekazanie stosownych obliczeń (art. 354 § 2 k.c.).

W procesie sądowym ciężar dowodu co do wysokości roszczeń dochodzonych od kredytodawcy spoczywa zasadniczo na konsumencie lub cesjonariuszu, który powołuje się na nabycie takich roszczeń (art. 6 k.c.).

93. Roszczenia konsumenta o zwrot uiszczonych odsetek i kosztów stają się wymagalne niezwłocznie po wezwaniu kredytodawcy, ponieważ zobowiązanie ma wtedy charakter bezterminowy (art. 455 k.c.).

Z ogólnego orzecznictwa zob. np. uchwała SN z 6.03.1991 r., III CZP 2/91, OSNC 1991/7, poz. 93; wyrok SN z 22.03.2001 r., V CKN 769/00, OSNC 2001/11, poz. 166; uchwała SN z 26.11.2009 r., III CZP 102/09, OSNC 2010/5, poz. 75.

94. Stosownie do okoliczności pismo kredytobiorcy z oświadczeniem woli w sprawie wykonania uprawnienia może być równocześnie interpretowane jako wezwanie do zapłaty (art. 65 § 1 k.c.).

95. Powyższe roszczenia konsumenta ulegają przedawnieniu w okresie sześciu lat (art. 118 k.c.), licząc od dnia wykonania uprawnienia (art. 120 § 1 k.c.), z tym że koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego (odmiennie M. Grochowski [w:] *Prawo...*, s. 545, przyjmując prekluzję roszczenia na podstawie art. 45 ust. 5 u.k.k.).

Przykład: W dniu 12.10.2023 r. konsument skutecznie wykonał uprawnienie dotyczące sankcji kredytu darmowego. Przysługuje mu roszczenie wobec kredytodawcy o zwrot uiszczonych kosztów kredytu. Roszczenie przedawnia się z upływem 31.12.2029 r.

Termin sześcioletni dotyczy również roszczeń o zwrot zapłaconych odsetek, ponieważ tracą one charakter świadczenia okresowego, gdy stają się nienależnym świadczeniem (tak też G. Kott [w:] M. Chruściak i in., *Ustawa...*, s. 159; podobnie wyrok SR dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z 10.11.2022 r., II C 2943/22, LEX nr 3448285; odmiennie A. Łukaszewski [w:] *Ustawa...*, s. 122; Z. Ofiarski, *Ustawa...*, s. 354; zob. także wyrok SN z 25.02.2005 r., II CK 439/04, LEX nr 301763).

96. Konsument może potrącić swoje roszczenie o zwrot uiszczonych odsetek i kosztów z roszczeniem kredytodawcy o spłatę kapitału kredytu (zob. art. 498 i n. k.c.; por. G. Kott [w:] M. Chruściak i in., *Ustawa...*, s. 156; G. Tracz, *Obowiązki...*, s. 411). Oczywiście kredytodawca również może dokonać takiego potrącenia.
97. Jeżeli konsument wykona omawiane uprawnienie, nie ma przeszkód, aby – w sposób następczy – w drodze umowy strony zmieniły skutki prawne wynikające z sankcji kredytu darmowego i przyznały kredytodawcy roszczenia o zapłatę określonych odsetek kapitałowych lub innych należności ubocznych z tytułu kredytu konsumenckiego (art. 353¹ k.c.). Przekształcenie kredytu w odpłatne zobowiązanie jest możliwe także w drodze odnowienia (art. 506 § 1 k.c.).

Przykład: Konsument skorzystał z sankcji kredytu darmowego wobec kredytodawcy. Następnie strony zawarły porozumienie, w którym ustaliły termin zwrotu kapitału kredytu przez konsumenta oraz przyznały kredytodawcy określone odsetki kapitałowe za cały czas udostępnienia kredytu. Porozumienie takie jest dopuszczalne.

O ile kredytobiorca swobodnie podejmuje decyzję w tej sprawie, moim zdaniem żadne względy nie uzasadniają limitowania jego autonomii woli (odmiennie R. Trzaskowski, *Ustawa...*, s. 277; K. Włodarska [w:] *Ustawa...*, s. 373–374, na tle art. 15 u.k.k. z 2001 r., choć powołani autorzy dopuszczają pewne wyjątki w odniesieniu do ugody).

98. W przypadku gdy konsument nie wykonał jeszcze omawianego uprawnienia, zmiana treści zobowiązania ani odnowienie nie mogą prowadzić do jego utraty bądź ograniczenia (art. 47 zd. 1).

99. Sankcja kredytu darmowego nie ma wpływu na uprawnienie konsumenta do żądania wypłaty środków pieniężnych przez kredytodawcę z tytułu umowy kredytu w rozumieniu art. 69 ust. 1 pr. bank. lub umowy pożyczki (tak też K. Włodarska [w:] *Ustawa...*, s. 350, na tle art. 15 u.k.k. z 2001 r.). Wypłata na rzecz konsumenta następuje zgodnie z dotychczasowymi warunkami zawartej umowy.

VIII. Spłata kapitału kredytu

100. Sankcja kredytu darmowego nie powoduje wygaśnięcia obowiązku konsumenta dotyczącego zwrotu kapitału wykorzystanego kredytu na rzecz kredytodawcy. Konsument – co do zasady – zwraca taki kapitał w terminie i w sposób określony w umowie o kredyt konsumencki (art. 45 ust. 1 *in fine*).

Przykład: W umowie pożyczki postanowiono, że konsument jest zobowiązany do zwrotu pożyczki w czterech ratach, płatnych wraz z naliczonymi odsetkami w ostatnim dniu kwartału kalendarzowego. Konsument wykonał skutecznie uprawnienie dotyczące sankcji kredytu darmowego. Powinien zwrócić kapitał pożyczki, bez odsetek, w czterech ratach spłacanych w uzgodnionych terminach.

Jeżeli dokonano wypowiedzenia umowy, kapitał kredytu powinien zostać spłacony po upływie okresu wypowiedzenia (o ile taki okres obowiązuje). Następnie wierzytelność kredytodawcy staje się wymagalna. Sankcja kredytu darmowego nie zmienia tych konsekwencji prawnych.

Przykład: Bank wypowiedział umowę kredytu zawartą z konsumentem (art. 75 ust. 1 pr. bank.). Po upływie okresu wypowiedzenia wierzytelność banku stała się wymagalna. Następnie konsument wykonał uprawnienie dotyczące sankcji kredytu darmowego. Nadal ciąży na nim obowiązek zwrotu kapitału kredytu. Wierzytelność banku o spłatę kapitału – mimo sankcji kredytu darmowego – pozostaje wymagalna. Konsument powinien również zapłacić odsetki za opóźnienie, począwszy od pierwszego dnia po upływie okresu wypowiedzenia (art. 481 § 1 k.c.). Sankcja kredytu darmowego nie obejmuje takich odsetek (teza 24).

101. W przypadku gdy w dokumencie umowy o kredyt konsumencki nie określono warunków lub terminów spłaty kredytu, a następnie uruchomiono sankcję kredytu darmowego, powstaje dość skomplikowany stan prawny (por. M. Grochowski [w:] *Prawo...*, s. 544–545, a także K. Włodarska [w:] *Ustawa...*, s. 362–365, na tle art. 15 u.k.k. z 2001 r.). Trzeba wtedy rozróżnić trzy sytuacje:
- 1) umowę zawarto na czas nieokreślony;
  - 2) w dokumencie umowy pominięto informację o przewidzianych ratach spłaty kredytu;
  - 3) w dokumencie umowy nie zamieszczono informacji o warunkach spłaty.

102. W sytuacji, w której strony uzgodniły zawarcie umowy na czas nieokreślony, konsument powinien spłacić kapitał kredytu po wypowiedzeniu i upływie ewentualnego okresu wypowiedzenia (zob. komentarz do art. 42, tezy 37 i n.).

Przykład: Pożyczkodawca oraz pożyczkobiorca zawarli umowę pożyczki na czas nieoznaczony. W dokumencie umowy nie zamieszczono wymaganych informacji. Pożyczkobiorca skorzystał z sankcji kredytu darmowego w trybie art. 45 ust. 1. Roszczenie pożyczkodawcy o zwrot kapitału pożyczki staje się wymagalne wtedy, gdy wypowiedziano umowę oraz upłynął ewentualny okres wypowiedzenia (zob. art. 42 oraz art. 43 ust. 1 u.k.k., a także art. 723 k.c.).

103. Jeżeli strony ustaliły, że kredyt ma być spłacony w ratach do określonego terminu, a w treści dokumentu umowy zamieszczono informację o ostatecznym terminie spłaty, pomijając informacje o warunkach i datach uiszczenia poszczególnych rat (zob. art. 30 ust. 1 pkt 8), stosuje się reguły określone w art. 45 ust. 2. Konsument powinien wtedy spłacić kapitał kredytu w równych ratach, płatnych co miesiąc, licząc od dnia zawarcia umowy. Miesięczne terminy należy obliczać stosownie do art. 112 zd. 1 k.c. (podobnie K. Włodarska [w:] *Ustawa...*, s. 364–365, na tle art. 15 u.k.k. z 2001 r.).

Przykład: Konsumentowi udzielono na pół roku oprocentowanej pożyczki w wysokości 6000 zł. Strony uzgodniły, że konsument spłaci pożyczkę w określonych ratach kapitałowo-odsetkowych. Umowę zawarto w dniu 13.02. W treści dokumentu umowy termin spłaty pożyczki oznaczono na 13.08, ale pominięto daty spłat poszczególnych rat pożyczki (art. 30 ust. 1 pkt 8). Tydzień po zawarciu umowy konsument skutecznie złożył oświadczenie odnośnie do sankcji kredytu darmowego. W rezultacie konsument jest zobowiązany do zwrotu kapitału pożyczki (bez odsetek kapitałowych) w sześciu ratach po 1000 zł, płatnych w 13. dniu miesiąca, począwszy od 13.03 do 13.08.

104. W sytuacji, w której strony postanowiły, że konsument ma otrzymać kredyt spłacany w określonym terminie, ale w treści dokumentu umowy nie zamieszczono informacji o warunkach spłaty, należy stosować reguły określone w art. 45 ust. 2–3. Przepisy te wprowadzają odmienne reguły w zależności od kwoty kredytu:

- 1) gdy suma kredytu konsumenckiego wynosi do 80 000 zł (włącznie) – konsument jest zobowiązany do zwrotu kapitału kredytu w ciągu pięciu lat w równych ratach, płatnych co miesiąc, licząc od dnia zawarcia umowy;
- 2) jeżeli suma kredytu konsumenckiego przekracza 80 000 zł – konsument ma obowiązek spłacić kapitał kredytu w ciągu dziesięciu lat w równych ratach, płatnych co miesiąc, licząc od dnia zawarcia umowy.

Przykład: Konsument uzyskał oprocentowaną pożyczkę w wysokości 60 000 zł. Pożyczka miała zostać zwrócona po dwóch latach od wypłaty środków pieniężnych. Umowę

W książce przedstawiono analizę regulacji dotyczących kredytowania konsumenckiego z uwzględnieniem powiązanych z nimi przepisów Kodeksu cywilnego, Prawa bankowego i ustawy o usługach płatniczych. Omówiono zmiany wprowadzone przez przepisy o przeciwdziałaniu lichwie obejmujące m.in.:

- ocenę zdolności kredytowej,
- nowe limity kosztów pozaodsetkowych,
- nadzór nad działalnością instytucji pożyczkowych.

Ponadto w publikacji uwzględniono zmiany wynikające z ustawy z 14 kwietnia 2023 r. o konsumenckiej pożyczce lombardowej.

Istotną zaletą opracowania są liczne przykłady oraz praktyczne wskazówki dotyczące stosowania komentowanych przepisów w obrocie gospodarczym. W publikacji wykorzystano zarówno bogate orzecznictwo Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na temat klauzul abuzywnych, jak i decyzje Prezesa UOKiK w odniesieniu do praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Książka zainteresuje prawników praktyków, w szczególności: adwokatów, radców prawnych i sędziów.

Tomasz Czech – doktor nauk prawnych; radca prawny; autor cenionych komentarzy m.in. do przepisów o księgach wieczystych i hipotece, prawach konsumenta, kredycie hipotecznym i ustawie deweloperskiej, a także wielu innych publikacji z dziedziny prawa cywilnego i bankowego.

9788383288482 W03P01

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

ISBN 978-83-8328-848-2

9 788383 288482

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: +48 801 044 545
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

